

Finnes ingen kunnskap utenom naturvitenskapen?

Av Jon Kvalbein, artikkel i Klassekampen 27. november, 2007.

”Alternativet til naturvitenskapelig kunnskap er oftest ingen kunnskap,” påstår Bjørn Vassnes i Klassekampen 1.nov - i en kommentar til min kronikk om naturvitenskapens begrensning 24. okt. Humanvitenskapene er for Vassnes ingen alternativ kilde til kunnskap. ”At naturvitenskapen ikke kan forklare alt, betyr ikke at noen andre dermed kan forklare det som mangler,” skriver han. Vassnes avviser den tanke at man innen kultur- og samfunnsvitenskapene trenger andre metoder enn naturvitenskapen for å forstå menneskelige fenomener som samfunn og kultur.

Det er interessant at Bjørn Vassnes med sin filologiske bakgrunn synes å ha minimal tillit til at humanvitenskapene kan frembringe kunnskap, men jeg som realist gir uttrykk for at naturvitenskapen har klare grenser som ligger i dens forskningsmetoder, i naturen og i mennesket selv. I motsetning til Vassnes mener jeg at de humanistiske fag og samfunnsvitenskapene, teologi og kunst, bidrar til å gi mennesket verdifull innsikt i tilværelsen. Å påstå at det ikke finnes kunnskap utenom naturvitenskapen, er uttrykk for en dogmatisk naturalistisk virkelighetsoppfatning som burde ha trange kår i et land som har fostret tenkere som Hans Skjervheim.

Artikkelen til Vassnes inneholder en rekke påstander som viser at han ikke forstår det han skriver. Jeg vil ikke ta plass til å imøtegå alle hans villfarelser. Men noe bør sies. ”Naturvitenskapelig kunnskap er ikke bundet til språket,” påstår han. ”Språket er ikke viktig innen naturvitenskapen.” Dette er meningsløst. All vitenskap må kunne formidles. Formidling skjer ved bruk av begreper. En vitenskap som ikke kan uttrykkes i språk, har ingen verdi. Nyvinninger innen naturvitenskap henger ofte sammen med utvikling av nye begreper. I atomfysikken har man talt om atomer, kvarker og strenger. Fortsatt leter man etter hensiktsmessige ord som beskriver en usynlig virkelighet.

Mange naturlover lover kan formuleres enkelt dersom man definerer begreper på bestemte måter. Både Newtons mekanikk og Einsteins relativitetsteori er eksempler på dette. Matematikken er ikke en naturvitenskap. Den uttrykker et logisk og konsentrert språk som viser seg velegnet til å beskrive deler av naturen. Når Vassnes avviser språkets betydning i naturvitenskapen, forkaster han samtidig matematikkens betydning.

Naturvitenskapen – som blir til ved prøving og feiling - er faktisk den eneste kunnskap vi har, - alt annet blir gjetning, skriver Bjørn Vassnes. ”At naturvitenskapen ikke kan forklare alt, betyr ikke at noen andre dermed kan forklare det som mangler.”

At det fortsatt finnes human-etikere som har en slik overtro på naturvitenskapen, er jeg klar over. Men at en som presenterer seg som forskningsjournalist, har et så snevert syn på vitenskap og kunnskap, var mer enn jeg kunne forestille meg.